

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Özel ve Resmi İÖÖ Öğr. Eğit. Etk. İlişkin Dav.

Dönem Projesi

DURÇAK TUĞLU

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANE VE DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

Yer No (DDC) :

R 375

22

Kayıt No

1164

Geldiği Yer

Fen Bilimleri Enst.

Tarih

19.02.2002

Fiyat

600.000 TL.

Fatura No

Ayniyat No

1/1

Ek

**ÖZEL VE RESMİ İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN
EĞİTİM ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN
DAVRANIŞLARI**

V- 27

Z. Burçak TUĞLU, Ls.

72

DÖNEM PROJESİ
Prof. Dr. Mehmet ALIÇ

İstanbul
Y.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ocak, 2000

ÖNSÖZ

Bu araştırmada hem özel ilköğretim okullarında, hem de resmi ilköğretim okullarda çalışmış öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin öğrencilik davranışlarının nasıl bir dağılım gösterdiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara ulaşmamı sağlayan Özel BJK İlköğretim Okulu Öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmalarımda bana yardımcı olan ve gerekli desteği esirgemeyen hocam Prof. Dr. Mehmet ALIÇ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, Ocak 2000

Z. Burçak TUĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
BÖLÜM I. GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler.....	2
Araştırmanın Önemi.....	3
Sayıtlar.....	3
Sınırlılıklar.....	3
Tanımlar.....	3
BÖLÜM II. YÖNTEM.....	4
Araştırmanın Modeli.....	4
Araştırmanın Evreni.....	4
Araştırmanın Örnekleme.....	4
Veriler ve Toplanması.....	4
İstatistiksel Teknikler.....	5
BÖLÜM III. BULGULAR VE YORUM.....	6
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	6
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	10
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	14
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	18
BÖLÜM IV. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER.....	23
Özet.....	23
Yargı.....	24
Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	25
Araştırmacılar İçin Öneriler.....	25

TABLolar ÜSTESİ

Sayfa

TABLO

Sayfa

KAYNAKÇA.....26

EKLER.....27

3-1a RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERS KİTAPLARI DAVRANIŞLARI

3-1b RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERS KİTAPLARI DAVRANIŞLARI

3-2a ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERS KİTAPLARI DAVRANIŞLARI

3-2b ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERS KİTAPLARI DAVRANIŞLARI

3-3a ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ÖĞRETMENLERİYLE İLİSKİLERİ

3-3b RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ÖĞRETMENLERİYLE İLİSKİLERİ

3-4a ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ARKADAŞLARIYLA İLİSKİLERİ

3-4b RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ARKADAŞLARIYLA İLİSKİLERİ

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO

Sayfa

3-1a. ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN DERSLERE HAZIRLANMALARI.....	7
3-1b. RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN DERSLERE HAZIRLANMALARI.....	7
3-2a. ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN DERS İÇİNDEKİ DAVRANIŞLARI.....	11
3-2b. RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN DERS İÇİNDEKİ DAVRANIŞLARI.....	11
3-3a. ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLERİYLE İLİŞKİLERİ.....	15
3-3b. RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLERİYLE İLİŞKİLERİ.....	15
3-4a. ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİLERİ.....	19
3-4b. RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİLERİ.....	19

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem Durumu

Okullar her çevreden, her yaşam biçiminden, çeşitli davranış alışkanlıklarına sahip öğrencilerden oluşmuştur. Bu farklar onların davranışlarına yansır. Öğretmen, bu farklılıkların bilincinde olmalı, öğrencilerini tanımalı, onların geldikleri çevrede kabul edilebilen ama okulda istenmeyen davranışlarını tahmin edebilmelidir. Öğrencilerin bu tür davranışlarını yanlış anlamamak için, onları tanımak gereklidir. Öğrencilerini iyi tanımayan, onların problemlerini bilmeyen ve bunun için bir çaba göstermeyen öğretmen, öğrencileri yanlış anlayıp, sorunların çözümünü yanlış yerde arayabilir. Bu sırada da öğrencilerine onların kişiliklerini zedeleyebilecek şekilde davranabilir. Özellikle ilköğretimin ilk kısmında okuyan öğrencilerin hayatlarında öğretmenlerinin yeri çok büyüktür. Bu sebeple de öğrenci, öğretmenin bu tavrından dolayı üzüntüye kapılıp kötü yönde etkilenir.

Öğrencileri tanımanın bir yolu da, onların davranışlarına yön veren duygularını anlamaktır. Ergenlik öncesi, inatçılığın, ters davranışların yoğunlaştığı, kötümserliğin, çalışmaya isteksizliğin arttığı dönemdir. İlköğretim okulunun ikinci evresinden başlayarak, öğrencilerde bilişsel değişiklikler de olur. Sorun çözme yeteneği kazanırlar, mantıklı düşünebilirler ve yapılan hatalara daha fazla dikkat ederler. Öğretmen bu dönemde de öğrenciyi iyi tanımalı, yaşından ileri gelen bazı farklı davranışlarını görmezden gelmeli ve onları anlamaya çalışmalıdır (Başar, 1996, s.119).

Özel okul olsun, resmi okul olsun, bu okullarda okuyan öğrencilerin hepsi aynı bireysel gelişme aşamalarından geçmektedir. Genele bakıldığında, özel okullarda okuyan öğrencilerin, resmi okullardakilere kıyasla, maddi seviyeleri daha yüksektir. Daha rahat yaşam şartlarına sahip, maddi yönden doyurulmuş, her türlü istekleri karşılanmış olan çocuklar, genellikle diğerlerine oranla daha doyumsuz, dışa dönük ve şımarık olmaktadır. Bu tür öğrencilerle iyi iletişim kurmak, öğretmenler için daha zordur ve daha fazla çaba gerektirir. Ama çocuğun maddi seviyesinin yüksek olması, onun bu özellikleri taşıdığı anlamına da gelmemektedir. Burada işin içine bir diğer etken olan aile girmektedir. Aile çocuğun kişilik özelliklerinin oluşmasında, başarısında ve başarısızlığında çok önemli bir yer tutmaktadır. Aile içi ilişkilerinin dengeli olması, çocuğun başarısını olumlu açıdan etkiler. Sağlıklı bir aile ortamında çocuk, karşısında anlayışlı, kendine güven veren, sorularıyla

yakından ilgilenen bir anne-baba bulur. Yeterli duygusal ve toplumsal etkileşim ortamının bulunmadığı ailelerde çocuğun başarısının olumsuz yönde etkilendiği görülür (Yavuzer, s.73,1983).

Öğretme ve öğrenme her ne kadar benzer görünse de, aslında birbirinden oldukça farklıdır. Çünkü öğretme bir kişi tarafından gerçekleştirilirken ,öğrenme bir başkasında oluşur. Bu olay çok açık gibi görülse de üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Öğretme-öğrenme sürecinin etkili olabilmesi için, o iki kişi arasında çok özel bir ilişkinin kurulması gerekir. Başka bir deyişle öğretmen-öğrenci arasında bir tür özel bağ kurulmalıdır.

Öğretmen-öğrenci ilişkisi etkili bir eğitim için olması gereken ilk şartlardan biridir. İlişki iyi olduğunda öğrencilerin öğrenmeye daha çok zamanları olur. Zamanlarını kendilerini korumak ya da görev veren disiplinli öğretmeni atlatmak için kullanmalarına gerek kalmaz. Öğretmenler iyi ilişkiler kurduklarında, rolden role geçmelerine, sert davranmalarına, insanüstü ve erdemli kişiliklere bürünmelerine gerek yoktur. Öğrencileriyle ilişkileri iyi olmadığı zaman, en iyi öğretim tekniklerinin bile yararsız olduğunu göreceklidir (Gordon, 1996, s.21).

Özel okullardaki öğretmenler, resmi okullardakilere nazaran öğrencileriyle iyi ilişkiler kurmak için , daha fazla çaba göstermektedirler. Bunun sebebi, özel sektörün devlet sektörüne nazaran, öğretmenlerini maddi açıdan daha fazla tatmin edebilmesi ve olanaklarının daha fazla olmasıdır.

Problem Cümlesi

Bu araştırmada problem cümlesi şu şekilde ifade edilmektedir: “ Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin davranışları nasıl bir dağılım göstermektedir?”

Alt Problemler

1- Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin derslere hazırlanma davranışları nasıl bir dağılım göstermektedir?

2- Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin ders içindeki davranışları nasıl bir dağılım göstermektedir?

3- Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin öğretmenleriyle ilişkileri nasıl bir dağılım göstermektedir?

4- Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin arkadaşlarıyla ilişkileri nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırmanın Önemi

Ülkemizde son yıllarda özel ilköğretim okullarına olan ilgi artmaktadır. Özel okullarla, resmi okulların tüm müfredatları ve öğrencilerin dersleri işleyişleri aynı olsa da buralarda okuyan öğrenciler arasında bazı farklılıklar vardır. Bu araştırmayla özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle , resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin öğrencilik davranışlarının dağılımı arasında farklılıklar olup olmadığı ve bu farklılıkların nelerden kaynaklandığı araştırılacaktır. Eğer varsa, olumsuz davranışlar ve bunların kaynakları tespit edilecek ve sorunların çözülmesi için yetkililer tarafından gerekli tedbirler alınacaktır. Böylece öğrencilerin ilköğretim seviyesindeyken daha iyi davranışlara sahip olmaları ve daha güçlü kişilikte bireyler olarak yetiştirilmelerine olanak sağlayacaktır.

Sayıtlılar

1. Anketi dolduran tüm öğretmenler yargı cümlelerine kendilerince en uygun olan cevabı seçmişlerdir ve bu seçimlerinde dürüst davranmışlardır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma daha önce herhangi bir resmi okulda çalışmış ve halen İstanbul Özel BJK İlköğretim Okulunda çalışmakta olan öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

İlköğretim: Kadın, erkek bütün Türklerin milli gayelerine uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. (Demirel,1994,s.23)

Resmi ilköğretim okulları: Milli eğitime bağlı, milli eğitim tarafından denetlenen ve devletin sahip olduğu okullardır.

Özel İlköğretim Okulları: Milli eğitime bağlı, milli eğitim tarafından denetlenen fakat özel ve tüzel kişi ve kuruluşların sahip olduğu okullardır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veriler ve toplanması ile verilerin çözümlemesine yönelik istatistiki teknikler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenden alınmış bir örneklem üzerinde o ünite hakkında bir yargıya varmayı amaçladığı için örnek olay tarama modelinde bir araştırmadır.

Evren

Araştırmanın evrenini İstanbul İli Beşiktaş İlçesi sınırları içinde yer alan özel ilköğretim okullarında çalışan ve daha önce resmi ilköğretim okullarında çalışmış öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma evrenini ise İstanbul İli Beşiktaş İlçesinde bulunan Özel BJK İlköğretim Okulunda çalışan 30 öğretmen oluşturmaktadır.

Örneklem

İstanbul İli Beşiktaş İlçesine bağlı bulunan Özel BJK İlköğretim Okulunda çalışan ve daha önce bir resmi ilköğretim okulunda çalışmış ve çalışma evrenini oluşturan 30 öğretmenin hepsine ulaşıldığı için ayrıca örnekleme gerek duyulmamıştır.

Veriler ve Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında yazışma tekniği araçlarından biri olan anket kullanılmıştır. Anket iki bölümden ve toplam 40 adet likert türü davranış ifadesinden oluşmuştur. Bölüm A'daki 20 davranış ifadesi özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle ilgili davranışları, Bölüm B'deki aynı 20 davranış ifadesi ise resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle ilgili davranışları göstermektedir. 1-5 arası yargılar 1. alt problemin, 6-10 arası yargılar 2. alt problemin, 11-15 arası yargılar 3. alt problemin ve 16-20 arası yargılar 4. Alt problemin çözümlemesi amacıyla hazırlanmıştır. Cümlelerde kişilerin davranışlarını belirleyecek hiç, biraz, oldukça, çok, pekçok olmak üzere 5 seçenek sunulmuştur. Hiç ve biraz seçenekleri olumsuz davranışı, çok ve pekçok seçenekleri olumlu

davranışı, oldukça seçeneği ise ne olumlu ne olumsuz, orta bir davranışı göstermektedir. Öğretmenlere 30 tane anket dağıtılmış ve 23 tanesi geri dönmüştür.

İstatistiksel Teknikler

Verilerin analiz edilmesinde bilgisayar excel programı kullanılmıştır. Bu program aracılığıyla frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, belirlenen problem ve alt problemlere ilişkin olarak toplanan verilerin, araştırmanın amacına uygun olarak işlenmesi ve işlenen verilerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Araştırma sonunda tüm bulgular tablolar şeklinde verilmiştir. Ankete katılan deneklerin verdikleri yanıtlar tablolarda frekans ve yüzdelilerle ifade edilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin derslere hazırlanma davranışları nasıl bir dağılım göstermektedir?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu alt problemde yer alan bulgular ölçme aracında yer alan beş yargıyla toplanan verilerden oluşturulmuştur. Tablo 3-1a’daki bulgular özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle ilgili, Tablo 3-1b’de ise resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle ilgilidir.

TABLO 3-1a
ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERSLERE HAZIRLANMALARI

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Derste işlenecek konuyla ilgili araştırma yaparlar	0	0	11	48	10	43	2	9	0	0	23	100
Derse malzemelerini düzenli getirirler.	0	0	1	4	15	65	0	0	7	31	23	100
Dersin anlaşılması için verilen ödevleri düzenli yaparlar.	0	0	1	4	10	44	6	26	6	26	23	100
İşlenecek konuya çalışıp gelirler.	2	9	10	43	7	31	4	17	0	0	23	100
Sınavlara yeterli derecede çalışırlar.	0	0	3	13	9	39	11	48	0	0	23	100
TOPLAM	2	2	26	23	51	44	23	20	13	11	115	100

TABLO 3-1b
RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERSLERE HAZIRLANMALARI

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Derste işlenecek konuyla ilgili araştırma yaparlar	1	4	9	39	8	35	4	18	1	4	23	100
Derse malzemelerini düzenli getirirler.	6	26	6	26	7	30	4	18	0	0	23	100
Dersin anlaşılması için verilen ödevleri düzenli yaparlar.	0	0	1	4	9	39	8	35	5	22	23	100
İşlenecek konuya çalışıp gelirler.	0	0	6	26	10	44	6	26	1	4	23	100
Sınavlara yeterli derecede çalışırlar.	0	0	1	4	8	35	14	61	0	0	23	100
TOPLAM	7	6	23	20	42	37	36	31	7	6	115	100

İşlenecek Konu ile İlgili Araştırma Yapma

Tablo 3-1a'da da görüldüğü gibi örnekleme giren deneklerin yüzde48'i öğrenciler tarafından derste işlenecek konuyla ilgili biraz araştırma yapıldığını, yüzde43'ü orta seviyede

araştırma yapıldığını, yüzde9'u ise çok araştırma yapıldığını ifade etmektedirler. Hiç ve pekçok seçeneklerini işaretleyen denek olmamıştır. Buradan özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin biraz ve orta düzeyde derse hazırlık yaptıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 3-1b'deki bulgulara bakıldığında, katılanların yüzde4'ü öğrencilerin hiçbirinin derste işlenecek konuyla ilgili araştırma yapmadıklarını, yüzde39'u öğrencilerin birazının araştırma yaptıklarını, yüzde35'i orta derecede araştırma yaptıklarını, yüzde18'i çoğunun araştırma yaptığını ve son olarak yüzde4'ü öğrencilerin hepsinin araştırma yaptıklarını belirtmişlerdir. Bulgulardan öğrencilerin yüzde78'inin orta ve altı düzeyinde derse hazırlık yaptıkları anlaşılmaktadır.

Özel okullardaki öğrencilerle, resmi okullardaki öğrenciler ders öncesi, konuyla ilgili araştırma yapmaları açısından karşılaştırıldığında, aralarında fark bulunmadığı, her ikisinde okuyan öğrencilerin de pek araştırma yapmadığı görülmektedir. Bunun sebebi, öğretmenlerin, öğrencileri araştırma yapmaya pek teşvik etmemeleri ve eğitim sisteminin ezberciliğe yatkın olması olabilir.

Derse Malzemelerini Düzenli Getirme

"Derse malzemelerini düzenli getirirler" yargısıyla ilgili, özel okullardaki öğrenciler için deneklerin yüzde4'ü "biraz", yüzde65'i "orta", yüzde31'i ise "pekçok" seçeneklerini işaretlemişlerdir. Hiç malzeme getirmediklerini ve sıklıkla malzeme getirdiklerini belirten denek olmamıştır. Çoğunluk orta seçeneğinde toplanmıştır.

Katılanların yüzde26'sına göre, resmi okullarda okuyan öğrenciler derse malzemelerini hiç getirmemekte, yüzde 26 sına göre, biraz düzenli getirmekte, yüzde 30 una göre, orta derecede düzenli getirmekte ve yüzde18 ine göre, çok düzenli getirmektedirler. Katılan öğretmenlerden hiç biri pek çok seçeneğini işaretlememiştir. Hiç ve biraz seçenekleri toplandığında, yüzde 52'lik bir malzeme getirme düzensizliği vardır.

Özel okuldaki öğrencilerle resmi okullardaki öğrenciler, malzeme getirme yönünden karşılaştırıldığında, özel okullardaki yüzde 4'lük düzensizlik, resmi okullarda yüzde 52'ye çıkmaktadır. Bunun sebebi, özel okullardaki öğrencilerin maddi yönden daha rahat olmaları ve gerekli malzemeleri alma hususunda zorluk yaşamamaları olabilir.

Ödevleri Düzenli Yapma

Dersin anlaşılması için verilen ödevler hususunda, katılanların yüzde 4'ü özel okullardaki öğrencilerin ödevlerini biraz düzenli yaptıklarını, yüzde'44'ü orta düzeyde düzenli yaptıklarını, yüzde'26 sı çok düzenli yaptıklarını ve yine yüzde 26 sı pek çok düzenli

yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan öğrencilerin yüzde 52'lik (yüzde 26 çok, yüzde 26 pek çok) bir kısmının ödevlerini düzenli yaptığı görülmektedir.

Resmi okullardaki öğrencilerin “verilen ödevleri düzenli yapmaları” hususunda katılanların yüzde 4'ü biraz, yüzde 39'u orta , yüzde 35'i çok ve yüzde 22'si pek çok seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu bulgulardan öğrencilerin yüzde 57'lik bir kısmının (yüzde 35 çok, yüzde 22 pek çok) ödevlerini düzenli yaptığı görülmektedir.

Ödevlerin düzenli yapılması hususunda, özel okullarla, resmi okullar arasında fark görülmemektedir. Her iki okul türünde de ödevlerin düzenli yapılma oranının yüksek olma sebebi, ödevlerin yapılması konusunda öğretmenlerin ciddi ve disiplinli olmaları olabilir.

İşlenecek konuya çalışıp gelme

İşlenecek konuya çalışıp geldikleri ile ilgili yargıya özel okullardaki öğrenciler için öğretmenlerin yüzde 9 u öğrencilerin hiç çalışmadıklarını, yüzde 43 ü biraz çalıştıklarını, yüzde 31 i orta derecede çalıştıklarını, yüzde 17 si çok çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bulgulara baktığımızda deneklerin yüzde 52'si (yüzde 9 hiç, yüzde 43 biraz) öğrencilerin konuya hazırlıklı gelmediklerini belirtmişlerdir.

Resmi okullardaki öğrencilerin işlenecek konuya çalışıp gelmeleri ile ilgili olarak deneklerin yüzde 26'sı biraz, yüzde 44'ü orta , yüzde 26'sı çok, yüzde 4'ü pek çok derecede çalışıp geldiklerini söylemişlerdir. Hiç çalışmadıklarını belirten olmamıştır.

Bulgular karşılaştırıldığında resmi okullardaki öğrencilerin özel okullardaki öğrencilere oranla işlenecek konuya daha çok çalışıp geldikleri belirlenmiştir. Bunun sebebi özel okullardaki öğretmenlerin okulun özel olmasından dolayı öğrencilere daha müsamahalı davranmaları şeklinde yorumlanabilir.

Sınavlara Yeterince Hazırlanma

Tablo 3-1a'daki son bulguya bakıldığında katılanların yüzde 13'ü öğrencilerin sınavlara yetersiz , yüzde 39'u orta ve yüzde 48 i yeterli derecede çalıştıklarını belirtilmektedirler. Hiç ve pek çok seçenekleri bu yargı için tercih edilmemiştir. Genel olarak öğrencilerin sınavlara yeterli derecede çalıştığı görülmektedir.

Tablo 3-1b de ise deneklerin yüzde 4 ü öğrencilerin sınavlara yetersiz, yüzde 35 i orta, yüzde 61 i çok yeterli derecede çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin sınavlara çok yeterli derecede çalıştıkları gözlenmiştir.

Öğrencilerin sınavlara yeterli derecede çalışmalarını karşılaştırdığımızda hem özel okullardaki öğrencilerin hem de resmi okullardaki öğrencilerin sınavlara yeterli derecede

çalıştıkları görülmektedir. Fakat sınavlara yeterli çalışma yüzdesi resmi okullardaki öğrenciler için daha fazladır. Bunun da sebebi resmi okullarda öğrencilerin hem ailelerinden hem de öğretmenlerinden özel okullardaki öğrencilere oranla daha çok çekinmeleri olabilir.

Öğrencilerin Derse Hazırlanmaları

Özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin derslere hazırlanmaları ile ilgili olarak katılanların yüzde44'ü özel okul öğrencilerinin derse orta derecede hazırlandıklarını, yüzde 37'si ise resmi okul öğrencilerinin derse orta derecede hazırlandıklarını belirtmişlerdir. Yine derse hazırlanmaları ile ilgili olarak özel okul öğrencileri için, katılanların yüzde28'i az hazırlanırlar, yüzde31'i çok hazırlanırlar derken, resmi okul öğrencileri için ,deneklerin yüzde26'sı az hazırlanırlar, yüzde37'si çok hazırlanırlar demişlerdir. Hiçbir seçenek için çoğunluk sağlanmasa da her iki okul türünde de öğrencilerin derse hazırlanmalarının orta seviyede olduğu söylenebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi "Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin ders içindeki davranışları nasıl bir dağılım göstermektedir?" cümlesidir. Bu alt problemle ilgili ankette beş tane yargı bulunmaktadır. Tablo 3-2a'da özel ilköğretim okulu öğrencileriyle ilgili bulgular, Tablo 3-2b'de ise resmi ilköğretim okulu öğrencileri ile ilgili bulgular yer almaktadır.

TABLO 3-2a

ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERS İÇİNDEKİ DAVRANIŞLARI

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Anlatılan dersi dikkatli dinlerler.	0	0	4	17	10	44	7	30	2	9	23	100
Ders sırasında başka şeylerle ilgilenmezler.	0	0	9	39	11	48	3	13	0	0	23	100
Problemlerini ders içinde sorarlar.	0	0	5	22	2	9	10	43	6	26	23	100
Derste öğretmene konu ile ilgili sorular sorarlar.	0	0	2	9	7	30	9	39	5	22	23	100
Derste öğretmenin sorduklarına doğru cevap verirler.	0	0	1	4	15	65	3	13	4	17	23	100
TOPLAM	0	0	21	18	45	39	32	28	17	15	115	100

TABLO 3-2b

RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DERS İÇİNDEKİ DAVRANIŞLARI

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Anlatılan dersi dikkatli dinlerler	0	0	0	0	12	52	11	48	0	0	23	100
Ders sırasında başka şeylerle ilgilenmezler.	0	0	3	13	16	70	3	13	1	4	23	100
Problemlerini ders içinde sorarlar.	1	4	5	22	10	43	5	22	2	9	23	100
Derste öğretmene konuyla ilgili soru sorarlar.	0	0	2	9	11	48	9	39	1	4	23	100
Derste öğretmenin sorduklarına doğru cevap verirler.	0	0	2	9	14	61	7	30	0	0	23	100
TOPLAM	1	1	12	10	63	55	35	30	4	4	115	100

Dersi Dikkatli Dinleme

Tablo 3-2a'daki bulgulara bakıldığında ankete katılan öğretmenlerin yüzde17'si öğrencilerin dersi az dikkatli dinlediğini yüzde44'ü orta seviyede dikkatli dinlediklerini, yüzde30'u çok dikkatli dinlediklerini, yüzde9'u ise pekçok dikkatli dinlediklerini belirtmişlerdir. Hiç seçeneğini işaretleyen denek olmamıştır. Buradan özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin dersi çok olmasa da dikkatli dinlediği sonucu çıkarılmaktadır.

Anlatılan dersi dikkatli dinler yargısı için , katılan deneklerin yüzde52'si resmi okullarda okuyan öğrencilerin dersi orta düzeyde dikkatli dinlediklerini, yüzde48'i çok dikkatli dinlediklerini ifade etmişlerdir. Yani öğrencilerin dersi dikkatli dinledikleri görülmektedir.

Özel okullardaki öğrencilerle, resmi okullarda okuyan öğrencilerin dersi dikkatli dinledikleriyle ilgili bulgular karşılaştırıldığında, her iki okul türündeki öğrencilerin de dersi dikkatli dinlediği, fakat resmi okullardaki öğrencilerin özel okullardaki öğrencilere göre daha dikkatli dinlediği gözlenir. Bunun sebebi özel okulda okuyan öğrencilerin daha şımartılmış olmaları olabilir.

Ders Sırasında Başka Şeylerle İlgilenme

Ders sırasında başka şeylerle ilgilenmeleriyle ilgili yargıya, katılanların yüzde39'u özel okullarda okuyan öğrencilerin başka şeylerle "biraz", yüzde48'i "orta", yüzde13'ü de "çok" ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Bulgularda hiç ve pekçok seçenekleri bulunmamaktadır. Bu durum öğrencilerin ders sırasında çoğunlukla başka şeylerle de ilgilendiklerini göstermektedir.

Tablo 3-2b'deki aynı yargıya bakıldığında deneklerin yüzde13'ü öğrencilerin ders sırasında başka şeylerle "biraz" ilgilendiklerini, yüzde70'i "orta" seviyede ilgilendiklerini, yüzde13'ü "çok" ilgilendiklerini ve yüzde4'ü "pekçok" ilgilendiklerini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak yüzde70 gibi büyük bir kısım öğrencilerin ders sırasında başka şeylerle ortalama oranda ilgilendiklerini belirtmiştir. Bu yargı için de, büyük bir kısım orta seçeneğini tercih etmiştir.

Problemlerini Ders İçinde Sorma

Öğrenciler problemlerini ders içinde sorarlar yargısına yüzde22'lik bir grup özel okullarda okuyan öğrencilerin dersle ilgili problemlerini pek ders içinde sormadıklarını,

yüzde9'luk grup orta sıklıkta ders içinde sorduklarını , yüzde43'lük grup çoğunlukla ders içinde sorduklarını ve yüzde26'lık bir grup ise her zaman ders içinde sorduklarını belirtmişlerdir. yüzde69 gibi büyük bir çoğunluğun (yüzde 43 çok, yüzde26 pekçok) özel okul öğrencilerinin problemlerini ders içinde sordukları yönünde birleştiği görülmektedir.

Resmi okullarda okuyanların dersle ilgili problemleri için ise deneklerin yüzde4'ü problemlerini hiç ders içinde sormazlar, yüzde22'si pek ders içinde sormazlar, yüzde43'ü orta derecede ders içinde sorarlar, yüzde22'si çoğunlukla ders içinde sorarlar, sonuç olarak ta yüzde9'u her zaman ders içinde sorarlar demişlerdir. Burada dağılım birbirine yakın olsa da orta seçeneğinde biraz daha fazla toplanma görülmektedir.

Konuyla İlgili Soru Sorma

Özel okullar için katılanların yüzde9'u öğrencilerin derste öğretmene konuyla ilgili pek soru sormadıklarını, yüzde30'u konuyla ilgili orta sıklıkta soru sorduklarını, yüzde39'u çoğunlukla konuyla ilgili soru sorduklarını, yüzde22'si ise konuyla ilgili her zaman soru sorduklarını belirtmişlerdir. Bulgular incelendiğinde katılanların yüzde61'i (yüzde39 çok, yüzde22 pekçok) öğrencilerin ders içinde sordukları soruların çoğunlukla konuyla ilgili olduğunu belirtmişlerdir.

Derste öğretmene konuyla ilgili soru sorarlar yargısı için katılanların yüzde9'u resmi okullarda okuyan öğrencilerin sordukları soruların konuyla biraz ilgili olduğunu, yüzde48'i soruların konuyla orta derecede ilgili olduğunu, yüzde39'u soruların konuyla çok ilgili olduğunu, yüzde4'ü ise soruların konuyla pekçok ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bulgulardan öğrencilerin derste öğretmene sordukları soruların konuyla orta derecede ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

Özel okul öğrencilerinin derste konuyla ilgili soru sormalarıyla resmi okul öğrencilerinin sormaları karşılaştırıldığında, özel okulda okuyan öğrencilerin konuyla daha ilgili sorular sordukları görülmektedir.

Öğretmenin Sorduklarına Doğru Cevap Verme

Son olarak derste öğretmenin sorduklarına doğru cevaplar verirler yargısı incelendiğinde, katılanların yüzde4'ü, özel okullarda okuyan öğrencilerin sorulan sorulara nadir olarak doğru cevaplar verdiklerini, yüzde65'i orta sıklıkta doğru cevaplar verdiklerini, yüzde13'ü çoğunlukla doğru cevaplar verdiklerini, yüzde17'si ise her zaman doğru cevaplar verdiklerini bildirmişlerdir. Hiçbir zaman doğru cevap vermezler diyen olmamıştır. yüzde65 gibi büyük bir kısım orta seçeneğini tercih etmiş ve öğrencilerin ne her zaman doğru cevaplar

verdiklerini ne de her zaman yanlış cevaplar verdiklerini belirtmişlerdir. Bunun sebebi konuların farklılıkları, öğrencilerin her zaman konuları iyi anlamamaları gibi sebepler olabilir.

Derste öğretmenin sordukları sorulara doğru cevaplar verirler yargısını resmi okullarındaki öğrencileri düşünerek cevaplayan deneklerin yüzde 9'u öğrencilerin nadir olarak doğru cevaplar verdiklerini, yüzde 61'i orta sıklıkta doğru cevaplar verdiklerini ve yüzde 30'u çoğunlukla doğru cevaplar verdiklerini belirtmişlerdir. Yargıyı hiç doğru cevap vermezler ya da her zaman doğru cevap verirler diyerek cevaplayan denek olmamıştır.

Öğrencilerin derste öğretmenlerinin sordukları sorulara doğru cevap verme oranları, özel okullarda da resmi okullarda da aynıdır ve sorulara orta sıklıkta doğru cevaplar alınmaktadır.

Öğrencilerin Ders İçi Davranışları

Öğrencilerin ders içindeki davranışlarına bakıldığında öğretmenlerin yüzde 39'u özel okul öğrencilerinin ders içinde orta derecede iyi davranışlara sahip olduğunu söylerken, yüzde 55'i resmi okullar için aynı kanıda birleşmiştir. Öğrencilerin ders içi davranışlarının iyi olduğunu ise katılanların yüzde 43'ü özel okullar için (yüzde 28 çok, yüzde 15 pekçok), yüzde 34'ü resmi okullar için (30 çok, yüzde 4 pekçok) söylemiştir. Bulgular incelendiğinde özel okul öğrencilerinin davranışlarının, resmi okul öğrencilerinin davranışlarından biraz daha iyi olduğu görülmektedir. Genel sonuca bakıldığında öğrencilerin ders içinde orta seviyede davranışlar sergiledikleri söylenebilir. Bu da onların yaşlarından dolayı oldukça hareketli olmalarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin öğretmenleriyle ilişkileri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt problemde yer alan bulgular anketteki beş yargıyla toplanan verilerden oluşturulmuştur. Tablo 3-3a'daki bulgular özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle, Tablo 3-3b'deki bulgular ise resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle ilgilidir.

TABLO 3- 3a

ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ÖĞRETMENLERİYLE İLİŞKİLERİ

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmenlerine sevgilerini rahatlıkla söylerler.	0	0	11	48	10	43	2	9	0	0	23	100
Öğretmenlerine karşı saygılıdır.	0	0	1	4	15	65	0	0	7	31	23	100
Öğretmenlerine ters cevaplar vermezler.	0	0	1	4	10	44	6	26	6	26	23	100
Öğretmenler günü gibi özel günleri unutmazlar.	2	9	10	44	7	30	4	17	0	0	23	100
Mezun olduktan sonra da öğretmenlerini özel günlerde ziyaret ederler.	0	0	3	13	9	39	11	48	0	0	23	100
TOPLAM	2	2	26	23	51	44	23	20	13	11	115	100

TABLO 3-3b

ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ÖĞRETMENLERİYLE İLİŞKİLERİ

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmenlerine sevgilerini rahatlıkla söylerler.	1	4	9	39	8	35	4	18	1	4	23	100
Öğretmenlerine karşı saygılıdır.	6	26	6	26	7	30	4	18	0	0	23	100
Öğretmenlerine ters cevaplar vermezler.	0	0	1	4	9	39	8	35	5	22	23	100
Öğretmenler günü gibi özel günleri unutmazlar.	0	0	6	26	10	44	6	26	1	4	23	100
Mezun olduktan sonra da öğretmenlerini özel günlerde ziyaret ederler.	0	0	1	4	8	35	14	61	0	0	23	100
TOPLAM	7	6	23	20	42	37	36	31	7	6	115	100

Öğretmenlerine Sevgilerini Söyleme

Tablo 3-3a'daki bulgulara bakıldığında, deneklerin yüzde48'i özel okuldaki öğrencilerin öğretmenlerine sevgilerini pek rahatlıkla söyleyemediklerini, yüzde43'ü orta rahatlıkta söylediklerini, yüzde9'u çoğunlukla rahatlıkla söylediklerini ifade etmişlerdir. Hiç söyleyemediklerini ya da her zaman rahatlıkla söyleyebildiklerini belirten olmamıştır. Bulgulara bakıldığında öğrencilerin öğretmenlerine sevgilerini belirtme konusunda pek rahat olmadıkları sonucu çıkarılmaktadır.

Öğrencilerin öğretmenlerine sevgilerini rahatlıkla söylemeleriyle ilgili olarak, katılanların yüzde4'ü resmi okul öğrencilerinin sevgilerini söyleme konusunda hiç rahat olmadıklarını, yüzde39'u biraz rahat olduklarını, yüzde35'i orta rahatlıkta olduklarını, yüzde18'i çok rahat olduklarını ve yüzde4'ü pek çok rahat olduklarını bildirmişlerdir. Buradaki bulgular da Tablo 3-3a'daki bulgular gibi resmi okullardaki öğrencilerin de öğretmenlerine sevgilerini söyleme konusunda pek rahat olmadıklarını açıklamaktadır.

Öğretmenlerine Karşı Saygılı Olma

Öğretmenlerine karşı saygılıdır yargısıyla ilgili, yüzde4 özel okul öğrencilerinin az saygılı olduklarını, yüzde65 orta derecede saygılı olduklarını ve yüzde31 her zaman saygılı olduklarını belirtmişlerdir. Hiç ve çok seçenekleri tercih edilmemiştir. Burada çoğunluk öğrencilerin orta seviyede saygılı olduğunu belirtse de her zaman saygılı olduklarını belirten öğretmen sayısı da az değildir.

Resmi okullardaki öğrencilerin öğretmenlerine karşı saygılarıyla ilgili ise ankete katılanların yüzde26'sı tamamen saygısız olduklarını, yüzde26'sı biraz saygılı olduklarını, yüzde30'u orta derecede saygılı olduklarını ve yüzde18'i çok saygılı olduklarını söylemişlerdir. Bulgular incelendiğinde yüzde52'lik bir kısım (yüzde26 hiç , yüzde26 biraz) öğrencilerin düşük seviyede saygılı olduğu konusunda birleşmişlerdir.

Öğrencilerin öğretmenlerine karşı saygılı olduklarıyla ilgili bulgular, insanlar arasındaki, özel okul öğrencilerinin parayla okudukları için öğretmenlerine karşı daha saygısız olurlar görüşünün doğru olmadığını kanıtlamaktadır. Bunun sebebi öğretmenlerin yeni nesil çocuklarını eski öğrencileriyle karşılaştırmaları ve eski öğrencilerinde olan saygıyı bulamadıkları için, şimdiki çocukları saygısız olarak nitelendirmeleri olabilir.

Öğretmenlere Ters Cevaplar Vermeme

Öğretmenlerine ters cevaplar vermezler yargısı için , katılanların yüzde4'ü özel okul öğrencilerinin çoğunlukla ters cevaplar verdiğini, yüzde44'ü orta derecede ters cevaplar

verdiklerini, yüzde26'sı çoğunlukla ters cevaplar vermediklerini ve yüzde26'sı hiç ters cevaplar vermediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlardan öğrencilerin öğretmenlerine karşı gelmedikleri anlaşılmaktadır.

Resmi okullarda okuyanların öğretmenlerine ters cevaplar vermedikleriyle ilgili olarak , öğretmenlerin yüzde 4'ü çoğunlukla ters cevaplar verdiklerini, yüzde39'u orta derecede ters cevaplar verdiklerini, yüzde35'i çoğunlukla ters cevaplar vermediklerini ve yüzde22'si hiçbir zaman ters cevaplar vermediklerini açıklamışlardır. Katılanların yüzde57'lik çoğunluğu (yüzde35 çok, yüzde22 pekçok) öğrencilerin öğretmenlerine karşı gelmedikleri konusunda birleşmişlerdir.

Özel Günleri Hatırlama

Her iki anket sonuçları da öğrencilerin özel okul olsun, resmi okul olsun, öğretmenlerine karşı gelmediklerini göstermektedir. Bu da öğrencilerin çok saygılı olmasalar bile, öğretmenlerine karşı gelecek kadar saygısız olmadıklarını göstermektedir.

Özel okul öğrencilerinin öğretmenler günü gibi özel günleri unutmadığıyla ilgili olarak yüzde 9 hiç hatırlamadıklarını, yüzde44 biraz hatırladıklarını, yüzde30 orta derecede hatırladıklarını, yüzde17 çoğunlukla hatırladıklarını söylemektedir. Bulgular öğrencilerin özel günleri pek hatırlamadıklarını göstermektedir.

Resmi okul öğrencilerinin öğretmenler günü gibi özel günleri hatırlamaları hakkındaysa, katılanların yüzde26'sı öğrencilerin biraz hatırladıklarını, yüzde44'ü orta derecede hatırladıklarını, yüzde26'sı çoğunlukla hatırladıklarını, yüzde4'ü her zaman hatırladıklarını bildirmişlerdir. Deneklerin çoğunluğu resmi okul öğrencilerinin, özel günleri hatırlama oranının, orta derecede olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenler gününün unutulmadığıyla ilgili olarak, resmi okul öğrencilerinin özel okul öğrencilerine oranla biraz daha iyi olduğu söylenebilir. Fakat yine de öğrencilerin özel günleri hatırlama hususunda çok başarılı olduklarını söylemek güçtür. Bunun nedeni de öğretmenlerin aynı, öğrencilerin saygılı davranmalarında olduğu gibi, bu konuda da son yıllarda okuttukları öğrencilerini eski öğrencileriyle kıyaslıyor olmaları ve anketi cevaplarken son yılları düşünerek cevaplamaları olabilir.

Mezuniyet Sonrası İlişkiler

Mezun olduktan sonra da öğretmenlerini özel günlerde ziyaret etmeleriyle ilgili olarak deneklerin yüzde 13'ü özel okul öğrencilerinin pek ziyaret etmediklerini, yüzde39'u orta sıklıkta ziyaret ettiklerini ve yüzde48'i çoğunlukla ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Bulgular

öğrencilerin vefakar olduğunu ve mezun olsalar bile öğretmenlerini unutmadıklarını göstermektedir.

Resmi okullar için aynı yargının verilerine bakıldığında, yüzde4'ün biraz, yüzde35'in orta sıklıkta, yüzde61'in ise çok sıklıkta ziyaret eder dedikleri görülmektedir. Burada da büyük çoğunluk öğretmenlerini mezun olsalar dahi unutmamaktadırlar.

Her iki okul türü için de sonuçlar, öğrencilerin, öğretmenlerini mezun olduktan sonra da unutmadıklarını söylemektedir. Bu durum öğretmenlerin insanların hayatında gerçekten önemli oldukları ve hayat boyu hatırlandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen -Öğrenci İlişkisi

Öğrencilerin öğretmenleriyle olan ilişkileri hakkında öğretmenlerin yüzde44'ü özel okul öğrencileriyle, yüzde37'si resmi okul öğrencileriyle ilişkilerinin orta derecede iyi olduğunu söylemiştir. İlişkilerin iyi olduğunu söyleyen öğretmenler ise özel okullar için toplam yüzde31'lik bir dilimi kaplarken (yüzde20 çok, yüzde11 pekçok), resmi okullar için bu oran yüzde37'lik bir dilimi kaplamıştır. Bu da öğretmen-öğrenci ilişkilerinin çok iyi olmasa da iyiye yakın bir seviyede olduğunu göstermektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi "Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin arkadaşlarıyla ilişkileri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt problemde yer alan bulgular anketteki beş yargıyla toplanan verilerden oluşturulmuştur. Tablo 4-3a'daki bulgular özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle, Tablo 4-3b'deki bulgular ise resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerle ilgilidir.

TABLO 4 – 3a

ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİLERİ

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurarlar.	0	0	0	0	5	22	5	22	13	56	23	100
Eşyalarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	2	9	2	9	6	26	7	30	6	26	23	100
Arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmezler.	2	9	5	22	6	26	7	30	3	13	23	100
Arkadaşlarına değer verirler.	0	0	6	26	10	44	6	26	1	4	23	100
Küçük sınıflardaki öğrencilere yardımcı olurlar.	2	9	11	48	4	17	5	22	1	4	23	100
TOPLAM	6	5	26	22	27	24	29	25	27	24	115	100

TABLO 4-3b

RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİLERİ

	HİÇ		BİRAZ		ORTA		ÇOK		PEKÇOK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurarlar.	1	4	3	13	4	18	6	26	9	39	23	100
Eşyalarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	0	0	0	0	2	9	11	48	10	43	23	100
Arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmezler.	4	17	5	22	0	0	6	26	8	35	23	100
Arkadaşlarına değer verirler.	0	0	8	35	5	22	6	26	4	17	23	100
Küçük sınıflardaki öğrencilere yardımcı olurlar.	0	0	2	9	4	17	9	39	8	35	23	100
TOPLAM	5	4	18	16	15	13	38	33	39	34	115	100

Arkadaşlarıyla İyi İlişkiler Kurma

Tablo 4-3a'daki bulgulara bakıldığında katılanların yüzde22'si özel okul öğrencilerinin arkadaşlarıyla orta derecede iyi ilişkiler kurduğunu, yüzde22'si çok iyi ilişkiler kurduklarını, yüzde56'lık bir çoğunluk ise pekçok iyi ilişkiler kurduklarını söylemişlerdir. İlişkilerinin biraz iyi olduğunu ve hiç iyi olmadığını belirten olmamıştır. Sonuçlar öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkilerinin çok iyi olduğunu göstermektedir.

Resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarıyla ilişkilerine bakıldığında, yüzde4 hiç iyi ilişki kuramazlar, yüzde13'ü biraz iyi ilişki kurarlar, yüzde18 orta derecede iyi ilişki kurarlar, yüzde26 çok iyi ilişki kurarlar ve yüzde39 pekçok iyi ilişki kurarlar demişlerdir. Katılanların yüzde65'i (yüzde26 çok, yüzde39 pekçok) resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarıyla çok iyi ilişki kurduklarını söylemiştir.

Sonuçlar karşılaştırıldığında, her iki okuldaki öğrencilerin de arkadaşlarıyla ilişkilerinin çok iyi olduğu, hatta özel okuldakilerin daha da iyi ilişki kurdukları görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, çocukların genel olarak kendi yaşlılarıyla çok daha iyi anlaştıkları ve arkadaşlığın onlar için çok önemli olduğu söylenebilir.

Eşyalarını Arkadaşlarıyla Paylaşma

Özel okul öğrencilerinin arkadaşlarıyla eşyalarını paylaşmalarıyla ilgili yargı için katılanların yüzde9'u hiç paylaşmazlar, yüzde9'u biraz paylaşırlar, yüzde26'sı orta derecede paylaşırlar, yüzde30'u çok paylaşırlar, yüzde26'sı pekçok paylaşırlar demişlerdir. Sonuçların yüzde56'lık çoğunluğu (yüzde30 çok, yüzde26 pekçok) öğrencilerin çoğunlukla eşyalarını arkadaşlarıyla paylaştıklarını ifade etmektedir.

Resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarıyla eşyalarını paylaşmalarıyla ilgili yargı için katılanların yüzde9'u orta derecede paylaşırlar, yüzde48'i çok paylaşırlar ve yüzde43'ü pekçok paylaşırlar demişlerdir. Hiç ve biraz seçeneklerini işaretleyen olmamıştır. Sonuçlardan resmi okul öğrencilerinin eşyalarını her zaman arkadaşlarıyla paylaştıkları görülmektedir.

Öğrencilerde paylaşım duygusunun özel okul olsun, resmi okul olsun oldukça gelişmiş olduğu görülmektedir. Fakat arkadaşlarıyla eşyalarını paylaşma oranının resmi okullarda daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bunun sebebi özel okul öğrencilerinin maddi yönden daha iyi seviyede olmalarından ötürü daha güzel eşyalara sahip olmaları ve onlara daha fazla önem vermeleri olabilir.

Arkadaşlarının Hatalarıyla Dalga Geçme

Arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmezler yargısı için yüzde9 hiç dalga geçmezler, yüzde22 biraz dalga geçerler, yüzde26 orta derecede dalga geçerler, yüzde30 çok dalga geçerler ve yüzde13 pekçok seviyede dalga geçerler demişlerdir. Bulgulardan öğrencilerin genellikle arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçtikleri gözlenmektedir.

Resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmeleri için deneklerin yüzde17'si hiç dalga geçmediklerini, yüzde22'si biraz dalga geçtiklerini, yüzde26'sı çok dalga geçtiklerini ve yüzde35'i pekçok dalga geçtiklerini belirtmişlerdir. Orta seçeneği tercih edilmemiştir. Burada yüzde61'lik bir kesimin görüşlerine göre (yüzde26 çok, yüzde35 pekçok) öğrenciler arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmektedirler.

Araştırma bulgularına göre özel okul öğrencileri de resmi okul öğrencileri de arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmektedir. Bu sonuç, ilköğretim çağındaki çocuklar arasında arkadaşlık kavramının tam olarak bilinmediği şeklinde yorumlanabilir.

Arkadaşlarına Değer Verme

Arkadaşlarına değer verdiklerine dair yargı için katılanların yüzde26'sı özel okul öğrencilerinin arkadaşlarına az seviyede, yüzde44'ü orta seviyede, yüzde26'sı çoğunlukla, yüzde4'ü pekçok seviyede değer verdiklerini ifade etmişlerdir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri arkadaşlarına az ve orta seviyede değer vermektedirler.

Resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarına verdikleri değerle ilgili olarak, katılanların yüzde35'i az, yüzde22'si orta, yüzde26'sı çok, yüzde17'si pekçok seçeneklerini seçmişlerdir. Bulgulara göre, resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarına çok değer verdiklerini ya da az değer verdiklerini söylemek mümkün değildir. Çünkü her ikisini de seçenlerin miktarları eşittir.

Sonuçlar karşılaştırıldığında resmi okul öğrencilerinin arkadaşlarına verdikleri değerle ilgili kesin bir şey söylemek mümkün olmazken, özel okul öğrencilerinin arkadaşlarına orta seviyede değer verdikleri sonuçları çıkarılmaktadır.

Küçük Sınıftakilere Yardımcı Olma

Özel okul öğrencilerinin kendilerinden küçük sınıflardakilere yardımcı olmaları hakkında katılanların yüzde9'u hiç yardımcı olmadıklarını, yüzde48'i biraz yardımcı olduklarını, yüzde17'si orta derecede yardımcı olduklarını, yüzde22'si çok yardımcı olduklarını, yüzde4'ü pekçok yardımcı olduklarını söylemişlerdir. Sonuçlar, öğrencilerin küçük sınıflardakilere pek yardımcı olmadıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin kendilerinden küçük sınıflardakilere yardımcı olmaları hususunda katılanların yüzde9'u resmi okul öğrencilerinin biraz yardımcı olduklarını, yüzde17'si orta derecede yardımcı olduklarını, yüzde39'u çok yardımcı olduklarını, yüzde35'i pek çok yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Resmi okullarda öğrencilerin küçük sınıflardakilere karşı oldukça duyarlı olduğu ve yardım ettiği bulgulardan gözlenmektedir.

Arkadaş İlişkileri

Her iki okul öğrencilerinin arkadaşlarıyla ilişkileri yönünden karşılaştırıldığında özel okul öğrencileri için hiç seçeneği yüzde9, biraz seçeneği yüzde22, orta seçeneği yüzde24, çok seçeneği yüzde25 ve pek çok seçeneği yüzde24 oranında tercih edilmiştir. Bu sonuçlara göre, özel okul öğrencilerinin genel olarak arkadaşlarıyla kötü olmasa da çok da iyi ilişkiler içinde olmadıkları, ama yine de iyi denebilecek ilişkilerde oldukları söylenebilir. Oysa resmi okullarla ilgili sonuçlar incelendiğinde, yüzde74 çoğunluk, (yüzde39 çok, yüzde35 pek çok) öğrencilerin arkadaşlarıyla oldukça iyi ilişkiler içinde olduklarını belirtmiştir.

BÖLÜM IV

ÖZET, YARGI ve ÖNERİLER

Özet

Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin davranışları nasıl bir dağılım gösterdiğinin belirlenmesi bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Öğrencilik davranışları dört alt problemde gösterilmiştir. Bunlar; derse hazırlanmaları, ders içi davranışları, öğretmenleriyle ilişkileri ve arkadaşlarıyla ilişkileridir. Bu davranışların her birini ifade eden anket maddeleri oluşturulmuştur. Her bir davranışla ilgili ankette beşer madde bulunmaktadır.

Bu araştırma, daha önce herhangi bir resmi ilköğretim okulunda çalışmış ve halen İstanbul Özel BJK İlköğretim Okulunda çalışmakta olan öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

Araştırmada örnek olay tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma evrenini, İstanbul İli Beşiktaş İlçesindeki Özel BJK İlköğretim Okulunda çalışan ve daha önce bir resmi okulda çalışmış öğretmenler oluşturmaktadır. Deneklerden bilgi toplamak için hazırlanan anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde özel okul öğrencilerinin davranışlarına yönelik 20 yargı, ikinci bölümde ise resmi okullardaki öğrencilerin davranışlarına yönelik 20 yargı bulunmaktadır. Bu iki bölümdeki yargılar aynıdır. Anket maddelerinin seçenekleri “hiç”, “biraz”, “orta”, “çok”, “pekçok” şeklinde sıralanmaktadır.

Araştırmanın birinci alt problemi “Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin, derslere hazırlanma davranışları ne şekilde dağılım göstermektedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 3-1a ve Tablo 3-1b bu alt problemin bulgularını içermektedir. Araştırma sonunda özel okullardaki öğrencilerin derse hazırlanmaları ile resmi okullardaki öğrencilerin derse hazırlanmaları arasında farklar görülmemiştir. Öğretmenlerin çoğu, her iki okul türünde de öğrencilerin derslere orta derecede hazırlık yaptıkları hususunda birleşmişlerdir. Bu durum öğrencilerin, okulda konunun nasıl olsa anlatılacağı düşüncesi içinde, evlerinde işlenecek konuya önceden hazırlanmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin, ders içindeki davranışları ne şekilde dağılım göstermektedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Alt problemin

bulguları Tablo 3-2a ve Tablo 3-2b’de görülmektedir. Araştırma bulguları incelendiğinde, katılanların çoğu, özel okul öğrencilerinin ders içi davranışlarının iyi olduğunu belirtirken, resmi okul öğrencilerinin ders içi davranışlarının ise orta seviyede iyi olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkilerinin ne şekilde dağılım gösterdiğini belirlemek için hazırlanmış olan üçüncü alt problemin bulguları Tablo 3-3a ‘da özel okul için, Tablo 3-3b’de resmi okul öğrencileri için yer almaktadır. Bu bulgular özel okul olsun, resmi okul olsun tüm öğrencilerin, öğretmenleri ile ilişkilerinin kötü olmadığını, çok iyi olmasa da orta ile iyi arasında yer aldığını göstermektedir. Bu bulguların yorumu, öğretmenlerin öğrenciler için önemli bir yerde olduğu ve öğretmenlere saygı duyulduğu olabilir.

Ankette yer alan son beş yargı, dördüncü alt problemin bulunmasına yöneliktir. Dördüncü alt problem, “Özel ve resmi ilköğretim okullarında öğretmenlik deneyimi olan öğretmenlerin görüşlerine göre, bu iki tür okulun öğrencilerinin, arkadaşlarıyla ilişkileri ne şekilde dağılım göstermektedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt problemle ilgili bulgular özel okul öğrencileri için Tablo 3-4a’da , resmi okul öğrencileri için ise Tablo 3-4b’de verilmiştir. Sonuçlara bakıldığında genel olarak öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkilerinin iyi olduğu görülmüştür.

Yargı

Araştırma, genel olarak ilköğretim okulu öğrencilerinin öğrencilik davranışlarını saptamaya ve özel ilköğretim okullarıyla, resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin davranışlarının nasıl dağılım gösterdiğini bulmaya yöneliktir. Anketlerle elde edilen bulgular öğrencilerin derslere hazırlanmalarını, ders içindeki davranışlarını, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla ilişkilerini göstermektedir. Genele bakıldığında öğrencilerin ders çalışmayı, önceden hazırlık yapmayı pek sevmedikleri görülür. Onun yerine yaşları itibarıyla oyunlar oynamayı ve televizyon seyretmeyi tercih ederler. Bu yargıya anket sonucunda da ulaşılmıştır. Yani bulgular özel okul olsun, resmi okul olsun öğrencilerin derslerine hazırlık yapmayı çok sevmediklerini , derslerine orta seviyede hazırlandıklarını göstermektedir.

Çocuklar ilköğretim okulları düzeyine geldikleri zaman en hareketli ve yaramaz oldukları zamanlardır. Bu hareketlilikleri onların ders içindeki davranışlarına da yansır. Bu sebeple ders içinde öğrencilerin dikkatlerini derse yoğunlaştırmak, öğretmenler için oldukça güç bir iştir. Araştırma sonuçları , öğrencilerin çocukluklarından dolayı ders içi davranışlarının çok iyi olmadığı, ama yine de derslere karşı ilgili oldukları şeklinde

yorumlanabilir. Ayrıca bulgulardan, özel okul öğrencilerinin, ders içinde daha iyi davranışlar sergilediklerini anlamak mümkündür.

Öğrencilerin öğretmenleriyle ilişkilerine bakıldığında bulgular, öğretmen-öğrenci ilişkilerinin özel okulda ya da resmi okulda fark etmediğini, her iki tür okulda da öğrencilerin öğretmenleriyle iyiye yakın bir seviyede ilişkiler kurduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin arkadaşlarıyla da öğretmenleriyle olduğu gibi iyiye yakın ilişkiler içinde olduğu gözlenmiştir. Bu durumda çocuklara arkadaş sevgisini aşlamak gereklidir.

ÖNERİLER

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Öğretmenler, öğrencileri öğrenecekleri konularla ilgili araştırmalar yapmaya teşvik etmelidirler.
2. Öğretmenler öğrencilerine, arkadaşlığın, küçüklere sevginin ve büyüklere saygının önemini kavratmalıdırlar.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Böyle bir çalışma, ülkenin ekonomik yapısı göz önünde bulundurularak, değişik bölgelerde gerçekleştirilebilir.
2. Benzer araştırmalar, özel ve resmi ortaöğretim kuruluşlarında ve yükseköğretim kuruluşlarında da yapılabilir.

KAYNAKÇA

Başar, Hüseyin. **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Personel Eğitim Merkezi Yayınları, Yayın No:13, 1996.

Demirel, Özcan. **Karşılaştırmalı Eğitim**. Ankara: Usem Yayınları, 1994.

Gordon, Thomas. **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. Sistem Yayıncılık, 1997.

Yavuzer, Haluk. **“Okulda Başarısızlık”**. Aile ve Çocuk Dergisi. Sayı:3, 1983.

BÖLÜM A
ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DAVRANIŞLARINI SAPTAMA ANKETİ

Bu bölüm, özel ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin okulda gözlenen davranışlarını saptamayı amaçlamaktadır. İşaretleyeceğiniz cevapların doğrusu ya da yanlışı yoktur. Her yargı için ~~beş~~ seçenek verilmiştir. Bu yargılarla ilgili size en uygun olanı işaretleyiniz.

Özel ilköğretim okullarında okuyan öğrenciler;

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Pekço
1. Derste işlenecek konuyla ilgili olarak çeşitli kaynaklardan araştırma yaparlar.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Okula gelirken ders malzemelerini (kitap, defter, kalem, silgi v.b.) muntazam olarak getirirler.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Dersin daha iyi anlaşılıp öğrenilmesi için verilen ödevleri, düzenli yaparlar.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Derste işlenecek olan konuya önceden hazırlanarak gelirler.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Sınavlara yeterli derecede hazırlanırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Anlatılan dersi dikkatli dinlerler.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Ders anlatılırken başka şeylerle ilgilenmezler.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Anlamadıkları konuyla ilgili problemlerini ders içinde rahatlıkla sorarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Derste öğretmene konuyla ilgili sorular sorarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Derste öğretmenin anlattığı konuyla ilgili sorduğu sorulara doğru cevaplar verirler.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Öğretmenlerine olan sevgilerini rahatlıkla gösterirler.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Öğretmenlerine karşı saygılıdırlar.	☐	☐	☐	☐	☐

Hiç Biraz Orta Çok Pekçok

13. Öğretmenlerine karşı ters cevaplar vermezler(karşı gelmezler).

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

14. Öğretmenler günü, anneler günü v.b. gibi özel günleri unutmazlar.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

15. Mezun olduktan sonra da öğretmenlerini hatırlayıp, önemli günlerde ziyaret ederler.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

16. Arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurarlar.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

17. Kendi eşyalarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

18. Arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmezler.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

19. Arkadaşlarına değer verirler.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

20. Kendilerinden küçük sınıflardaki öğrencilere yardımcı olurlar.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

BÖLÜM B
RESMİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
DAVRANIŞLARINI SAPTAMA ANKETİ

Bu bölüm, resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin okulda gözlenen davranışlarını saptamayı amaçlamaktadır. İşaretleyeceğiniz cevapların doğrusu ya da yanlışı yoktur. Her yargı için **beş** seçenek verilmiştir. Bu yargılarla ilgili size en uygun olanı işaretleyiniz.

Resmi ilköğretim okullarında okuyan öğrenciler;

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Pekçok
1. Derste işlenecek konuyla ilgili olarak çeşitli kaynaklardan araştırma yaparlar.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Okula gelirken ders malzemelerini (kitap, defter, kalem, silgi v.b.) muntazam olarak getirirler.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Dersin daha iyi anlaşılıp öğrenilmesi için verilen ödevleri, düzenli yaparlar.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Derste işlenecek olan konuya önceden hazırlanarak gelirler.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Sınavlara yeterli derecede hazırlanırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Anlatılan dersi dikkatli dinlerler.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Ders anlatılırken başka şeylerle ilgilenmezler.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Anlamadıkları konuyla ilgili problemlerini ders içinde rahatlıkla sorarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Derste öğretmene konuyla ilgili sorular sorarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Derste öğretmenin anlattığı konuyla ilgili sorduğu sorulara doğru cevaplar verirler.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Öğretmenlerine olan sevgilerini rahatlıkla gösterirler.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Öğretmenlerine karşı saygılıdırılar.	☐	☐	☐	☐	☐

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Pekçok
13. Öğretmenlerine karşı ters cevaplar vermezler(karşı gelmezler).	☐	☐	☐	☐	☐
14. Öğretmenler günü, anneler günü v.b. gibi özel günleri unutmazlar.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Mezun olduktan sonra da öğretmenlerini hatırlayıp, önemli günlerde ziyaret ederler.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurarlar.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Kendi eşyalarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
18. Arkadaşlarının hatalarıyla dalga geçmezler.	☐	☐	☐	☐	☐
19. Arkadaşlarına değer verirler.	☐	☐	☐	☐	☐
20. Kendilerinden küçük sınıflardaki öğrencilere yardımcı olurlar.	☐	☐	☐	☐	☐

